

A CSODÁLATOS GYÓGYMÓD, avagy hogyan csapta be egy fiatal lány a világ egyik legnagyobb cégét is

A kérdezők, kétkedők és keresők között akadnak tévúton járók és csalók is, akik fontos kérdésekre veszélyes választ adnak. Alapigazságokban kételkednek, de ezzel valójában saját dicsőségüket, meggazdagodásukat hajszolják.

◆ Belle Gibson 1991-ben született Ausztráliában, így még ma, a botrány lecsendesülése után is csak huszonhét éves, fiatal nő. Már gyerekkorában kiütöztek rajta a pszichopáták jellegzetes, antiszociális vonásai. Zavaros családi körülmények között töltötte első éveit, aztán tizenkét évesen elköltözött otthonról, és előbb egy barátnőjével, később egyik rokonánál lakott. Az iskolából már tizenhat évesen kibukott, tizennyolc éves korában gyereket szült. Saját bevallása szerint több nevet használt, állítólag csak a saját szülei ötször változtatták meg a nevét.

Már kamasz-lányként nagyon aktív volt az interneten, érezte, hogy ez az a felület, amely a boldogulás lehetőségét biztosítani fogja neki. Hamar rájött, mekkora lehetőségek rejlenek az egészségiparban. Látta, hogy jól hangzó, drámai erejű, egészségügyi témájú posztok akkor is nagy sikert aratnak, ha nincs tudományos alapjuk, sőt, ha egy szó igazság sincs bennük. Így aztán kitalálta a saját történetét.

Arról kezdett posztolni, hogy fiatal anyaként halálos agydaganatot diagnosztizáltak nála az orvosok, és hogy nem sok esélye van az életben maradásra. Ő azonban bátran szembeszáll a betegséggel, sőt, elveti a hagyományos terápiát. Könnyfakasztó közleményeket írt arról, hogy

a rák szinte az összes belső szervére, aztán a vérére is áterjedt, és egyetlen reménye a természetes gyógymód maradt. Közölte egyre gyarapodó rajongótáborával, hogy ezentúl csak diétával és életmódbeli változásokkal kezeli magát.

Az üzlet beindult, százezrek iratkoztak föl, és kedvelték a bejegyzéseit. Nemsokára beindította saját iPhone-alkalmazását is, amelyet már az első hetekben sok százezren vásároltak meg. Az Apple is lelkesedett, nagy intenzitással hirdette az appot minden rendelkezésre álló felületén.

Belle Gibson nem sokkal később bejelentette, hogy az alternatív terápiák segítségével teljesen meggyógyult, és a szervezete teljesen mentes a ráktól. Könyvet is írt az általa követett terápiáról, amit több országban kiadtak, Ausztráliában például a nagy nevű Penguin Kiadó gondozásában.

Nemcsak ez a két nagy cég adott hitelt a szavainak, hanem több jelentős wellness-ipari vállalkozás is melléállt. Belle arról is lelkesen beszélt, hogy a befolyt pénzből jelentős összegeket fordít jótékony célra, és hogy húsz szervezetnek folyósít átutalásokat a hasonló helyzetben lévő betegek megsegítésére. Magazinoknak adott interjút, show-műsorokba hívták vendégnek, egyszerrel rövid idő alatt igazi sztárrá vált.

Belle Gibson kisfiával. Melbourne, Ausztrália, 2016.

A diadalmenet 2015 tavaszáig tartott. Ekkor derült ki, hogy a jótékonykodás hazugság volt. Aztán a kártyavár összeomlott, és a világ egyik napról a másikra rádöbbenhetett, hogy minden szava az elsőtől az utolsóig jól felépített hazugság. Belle szervezetében nyoma sem volt a ráknak, az összegyűjtött pénzt pedig luxusautókra, lakásokra és utazásra költötte. Az Apple és a Penguin azonnal megszakított vele minden kapcsolatot, ez utóbbi 30 000 dollár kompenzációt fizetett a tévedéséért a rászorulóknak. Minden piaci

szereplő, akivel valaha kapcsolatban volt, úgy tett, mintha mi sem történt volna, gondosan elfelejtették, a történetét mélyre ásták.

Bíróság elé is kellett állnia, ahol ugyan megbírságotlák 410 000 ausztrál dollárra, azt azonban nem sikerült rábizonyítani, hogy hazudott, és valójában tisztában volt saját tökéletes egészségi állapotával. Azt nehéz felmérni, mennyi hamis reményt keltett kiszolgáltatott beteg emberekben, mennyi fájdalmat okozott. Valószínűleg az sem fog kiderülni, hányan haltak meg azért, mert az ő hazugságai alapján abbahagyták a kemoterápiát vagy a sugárkezelést.

Azokban aggasztó tendenciákra világít rá ez az eset. Bebizonyosodott, hogy az egészségipar pénzéhsége és gátlástalansága nemcsak anyagi károkat okoz, hanem emberek halhatnak bele a hazugságokba.

Különösen ijesztő, hogy milyen sok világhírű celeb áll ki az ehhez hasonló áltudományos hókuszpókuszok mellett. *Jim Carrey* például az oltástagadókat támogatja, arról beszélt, hogy a gyermekkori vakcinák autizmust okoznak. *Gwyneth Paltrow* lelkesen áradozott a követőinek, hogy darázfészek-örleményt helyez el a hüvelyében, mert az sok betegség természetes gyógymódja. *Tom Cruise* egy show-műsorban kijelentette, hogy depresszió tulajdonképpen nem is létezik, és minden gyógyszeres kezelés ostobaság, *January Jones* pedig arra buzdított minden kismamát, hogy akárcsak ő, a szülés után egyék meg a saját méhlepényüket, és garantáltan nem lesz gyermekágyi depressziójuk. *Miley Cyrus* mindenkit gluténmentes diétára biztat, *Katy Perry* pedig ijesztő mennyiségű multivitaminnal és más rizikós étrend-kiegészítővel fényképezkedik az internetes közösségi portálokon.

Ilyen körülmények között az lenne a csoda, ha nem terjednének futótűzként ezek a veszélyes babonák. A tömegmédiá gyakorlatilag megágyaz a csalóknak. A következményeket nem ők viselik, hanem a sebezhető, betegségeükben hiszékeny emberek.

Belle Gibson egyébként egyetlen tárgyalási napon sem ment el a bíróságra, csak ügyvédjén keresztül kommunikált a hatóságokkal. És nem kért bocsánatot. ♦

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SEJTZENE

◆ A nemzedékek üzennek a testen keresztül, a világon keresztül.

Éppúgy kapargatom, gyűrögetem arcbőröm, ahogyan apám, amikor koncentrált vagy vissza kellett fognia magát. Széles gesztusokkal kísérem szavaimat, de néha elzárkózva összekulcsolt karjaim kalodájába zárom magam, éppen, mint ő. A mély gondolkodás hajtúrás, fejbőrkaparászás. A lépcsőn járás a térdízület kattogása. Nemrég készült rólam egy ablakon kinéző fotó, amelyen arcomból előhívódott halott apám arca. Tán ő nézett át azon az ablakon, csak túlfelől. A test feltámadását elhinni nehéz is, könnyű is. Apám összes gesztusa itt van bennem.

Ott voltam, mielőtt holttestét izzó kemencébe tették, erősen vágytam, hogy a szétesett hús újra összeálljon. Persze, ha Isten elragad képtelennek látszó birodalmába, akkor ennél hajmeresztőbb tapasztalatok is érnek majd. A Teremtő puszta anyagból életet hív létre, hát ne tudná újra előcsalogatni a szétesett anyagból ellillant életet? Elméletileg tiszta, csak nehéz megélni emberésszel.

Egyszer külföldről hazatérőben erősen felidéződött bennem apai nagyapámék sashalmi házának környéke. Megnéztem a GPS-ben, milyen messze lehetek a nagyszülői portától. Húsz perc kitérő, sebah, nekivágtam. Sétálgattam a ház előtt, ahol gyerekkoromban többször is nyaraltunk, és könnyek között imádkoztam azért, hogy nagyapám, édesapám és én találkozzunk majd odafenn, Isten színe előtt, ahol szegénylősség nélkül összeölelkezhetünk és táncolhatunk, olyan testben, amely akkor adatik. Részegítő akácillat terjengett, ezt megszentelő jelnek vettem. Persze, aki nem hisz, vállat von: akác, na és?

Édesapám nem volt az érzelmek embere, és bár biztos voltam szeretetében, úgy éreztem, nem különösebben büszke rám és életemre, inkább helyteleníti, hogy szakmai, elvi dolgokban másképp gondolkodom, mint ő. Fájt nagyon, de nem tudtam mit kezdeni ezzel. Amíg élt, sose mertem erre rákérdezni, mintha lebénult volna a nyelvem.

Egyszer egy imádságban elhatároztam, hogy jelet kérek tőle onnan, ahol most van, abból a másik életből. És mivel az akácvirágzás egyszer már hozzákapcsolódott, gondoltam, ha büszke volt rám, küldjön akáccal kapcsolatos jelet. Merészség ez a tél közepén, de legalább egyértelmű lesz a dolog. Pár napra rá Szombathelyen jártunk feleségemmel, és házasságunkról adtunk elő. Az ott kapott ajándékcsomagból két üveg akácméz is előkerült, az egyik ráadásul levendulás, a kedvenc illatom. Nem sokkal később egy régen látott ismerősöm, akinek édesapám éppúgy az edzője volt, mint nekem, azt írta interneten, hogy büszke rám, pedig ez nem illeszkedett beszélgetésünk irányához. Szóval nehéz hinni a feltámadásban, de ha sejtjeink zenéjére fülelünk, még nehezebb nem hinni benne. ◆

IKERTÜKÖR

Egy-egy mai vers,
a szerző külföldi, hol nő, hol férfi.
Akik rápillantanak, költők maguk is,
egy férfi és egy nő.
Ugyanaz a szöveg kétféle
arcát mutatja kétfelé...

Hortense Mayaba HA VÉGET ÉR EGY ÉLET

Ha véget ér egy élet
Elkezdődik egy másik
Halottainknak
Utódai vagyunk
Minden család vigyáz övéire
Minden ember őrzi származását
Álmunkban életre kelnek
Bennünk minden éjjel újra megszületnek
Gönceinkbe ők öltöznek
Tagjainkat ők mozgatják
Árnyunk fedezékében járnak
Vágyainktól megrészegülnek
Ébredésünkbe ájulnak belé
Ha véget ér életünk

»»» Lackfi János fordítása

SZÖVEG –
SZABÓ T. ANNA

KÚTBANÉZŐ

Milyen egyszerű és átlátszó vers. Milyen rejtélyes és érthetetlen. Amit mond, világos: mindannyian halottak utódai vagyunk, hosszú-hosszú sorban állnak mögöttünk az elődeink. Vagy hát, ahogy mostanában divatos mondani: mindannyian túlélők és győztesek leszármazottai vagyunk, hisz minden egyes elődünk megélte a szaporodóképes kort.

Igen ám, de a belénk kódolt származási adatok rejtetten működnek: voltaképp fogalmunk sincs, kit is őrünk magunkban. Író férjem mindenkinek fel szokta tenni a kérdést: tudja-e, mi volt a nagypaja kedvenc étele? Hát a dédapáé? Hamar kifulladás a családi emlékezet. Még emlékszem nagypám kedves dalára, de soha nem fogom megtudni, hogy a dédnagypám ki volt, hiszen őt már nagypám is kiskorában elvesztette. Ha nincsenek feljegyzéseink, akkor csak a gének beszédére támaszkodhatunk. A fiamról például tudom, hogy rejtélyes módon örökölte az egyik nagypaja szőlő iránti rajongását, és a másik nagypaja savanyúcukor-szenvedélyét – de ha én örökbefogadott lennék, vagy ő került volna másoktól kapott ajándékként a családba, nem ismerném fel a mintázatot.

„Egy kártyakedvelő dédnagyanya...” – jut eszembe mindig *Rakovszky Zsuzsa* sora „Nők egy körteremből” című csodálatos versének zárórészéből: egy újszülött arc fölé hajolva az anya hirtelen azt látja, hogy az idő vízmélyi fénytörésében a babaarcon egyszerre átfut minden eddigi ősenek arca, „és a kék szem / szemembe nyílik, mintha rég halott, / öröktől ismerős szemekbe néztem / volna”. És a múltnak mélyes mély kútjába néző szédülni kezd, és lelát egészen az idők kezdetéig.

A benini költőnő egyszerre reményt adó és szomorú versének szépségét is ez a szédülés, ez az álom távlat, ez a dimenzióváltás adja. A család, a törzs, a nemzet, az emberiség: látszólag simán értelmezhető fogalmak, ám még sincs szilárd körvonaluk, mert nem tudjuk pontosan, kik járnak árnyunk fedezékében, kik mozognak a testünkben, mint lepedőben a kísértetek. És ha volna is részletes feljegyzés: egy emberéletet csak egy emberélet alatt lehetne elmesélni... Reménytelenül nézzük a mögöttünk sorakozó halottakat, rámosolygunk a gyermekeinkre, és azon gondolkozunk, vajon mit hagyunk majd nekik örökül, amiből a kései utódok is megismerhetnek minket. Vajon kinek az ébredésébe ájul bele a mi emlékün, vajon ki alszik ugyanolyan pózban, ahogy mi aludtunk? Kinek örököltük tovább a szorongásainkat? És vajon tudja-e majd a mi dédunokánk, hogy mi volt a kedvenc ételünk vagy énekünk? ♦

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

STEPHANSDOM

*... Halálom után
a koponyám
gurítsátok ide messziről,
a világ túlsó végiről,
hadd visszhangozzék benne ez a mennyei
muzsika,
s az imádság szava
a betegekért s a szegényekért,
s mitől most majd szétveti a gond:
szegény magyarokért,
kiknek sosem volt ily szép templomuk,
s ha lett volna, sem állna ma –*

*Nekik köszönheted, finom világ,
ezt a muzsikáló csodát,
nekik, akik rongyos zászlók alatt
csontjaikból raktak védőfalat,
vérük sarából vályog-sáncokat...*

*(Jékely Zoltán: A Missa pro pauperibus
hallgatása közben; részlet)*

◆ Jékely Zoltán útinaplója szerint a vers akkor fogant, amikor a világszép bécsi Stephansdombban, 1964-ben, elegáns nyugati turisták között üldögélve szemlélte a pompás kődrapériákat, hallgatta az orgona éteri zsongását, s próbálta befogadni ezt a „tökéletesen előkelő előlegzett örökkévalóságot”. A Bécsben hallott mennyei muzsika hazaszeretetének megvallására készítette a költőt. Mert, úgy mond, Európa nyugati fele, ez a „finom világ” népünknek köszönheti, hogy az maradhatott, ami. Népünk Európa megítélésében akkor vált először barbár hordából vitéz néppé, amikor Bizáncnak szüksége lett a harcias magyarokra. Amikor aztán a törökök a keresztény Európát kezdték fenyegetni, a magyarok harciassága nyomban erény lett, a „vad” magyarok Krisztus katonáivá, a kereszténység védelmezőivé, az igaz hit pajzsává és védőbástyájává léptek elő. Igaz, ezt a küldetést már Szent István óta ellátták, mert a nép, amely hajdan a kontinens felé özönlő keleti hordák egyike volt, a honfoglalás és a kereszténység felvétele után Árpád-házi királyai vezetésével szembeszállt a besenyőkkel, a kunokkal, a mongol tatárokkal. Ám a vérszomjas szittyákból keresztény nemzeté váló magyarság vitézsége csupán a törökök előrenyomulása idején tett szert igazi európai hírnévre, amikor a vén kontinens, még idejében, kezdett észbe kapni, ráébredni arra, hogy ez az ellenséges muszlim tömeg alapjaiban fenyegeti, s kész akár eltörölni is az egész görög-latin és keresztény európai humanizmust.

A mai Nyugat-Európának, legalábbis vezetőinek nem kell többé pajzs és védőbástya, de még kerítés sem. A pár évtizedes jólétben bekövetkezett egzisztenciális kifáradás, a történelmi múlt miatti mélységes büntudat, a hit és a hagyományok elvetése mára valamiféle katatóniához vezetett: eltűnt a nyugatnak az az elemi veszélyérzete, hogy a legnagyobb és legcsodálatosabban felépített

Stephansdom, Bécs, 1930-as évek

civilizációt is bármely percben elveheti tőle az azt értékelni képtelen emberek sokasága.

E létfontosságú önvédelmi képesség helyébe a globális fejlődésbe vetett hit lépett. A nyugat úgy érzi, Európa talán már meg is szűnt, jobb hagyni, hogy valami új, valami Eurázia lépjen a helyébe, s még az sem

baj, ha a földrész népessége lecserélődik. Mert – így vélik ők – megérdemeljük! A nyugati civilizáció, gondolják, éppen akkor merül le, amikor egy másik felemelkedik, és ezen talán nem is lehet változtatni. Különösen akkor nem, ha Európa nem is annyira külső erők ellen küzd, inkább önmaga ellen indít háborút. ♦

NEHÉZ KÖNNYŰSÉGEK

Interjú Visky Andrással

András költő, drámaíró, egyetemi tanár és teoretikus nemrég megjelent „Nevezd csak szeretetnek” című verseskötete rendhagyó könyv. A verseskötet mellett a Biblia valóságélményéről és a bűnbocsánatról is beszélgettünk a Kolozsváron élő szerzővel.

♦ – Gyerekkorában édesapját börtönbe zárták, édesanyjával és testvéreivel együtt a Duna-deltában élt fogságban. Hogyan fogta fel gyerekként a szabadság–fogság fogalmát?

– Ha fogalomként nem is, testéretként mindenképp van róla tapasztalatom, mit jelent a szabadság vagy a rabság. Egy szétszakított családról beszélünk, az apa hiánya értelmezi a helyet. Sok mindent kell tudni egy ilyen környezetben, ami az életben értéktelen tudássá válik, de mégis megmarad tudásként. Azt mondanám, a fogság világa rituális, egy sor ismétlődő szabállyal ellátott világ, például annak az ismerete, hogyan jutok aznap ételhez.

Amennyiben nagycsaládban nő fel valaki, a nagyobb testvéreken keresztül olyan tudásban részesül, amiben nem lehetne különben része. Én nem nevezem borzasztónak a gyerekkoromat, mert végig biztos voltam abban, hogy édesapám kiszabadul és visszajön hozzánk. A testvéreim közül hatan voltak idősebbek nálam, ők biztattak, adtak nekem erőt, noha a hiányt is közvetítették felém. Éreztük, hogy ez egy átmeneti állapot, anélkül, hogy tudnánk, meddig is tart. Minden átmenetiség súlyos nyomokat hagy az ember önmagáról való tudásán, és emiatt ő hajlamos valamifajta átmenetiségben és realizálatlanságban élni. Ez azt jelenti, hogy mindig valahol máshol van egy beteljesítendő feladat.

– A szülei morális tartása megkönnyítette vagy megnehezítette az életét?

– Számomra ezek nagyon nehéz könnyűségek. A nehézség az, hogy az ő morális tartásuk helyett csak a saját morális tartásomról tudok beszélni, arról léteznek tapasztalataim, egyedül azt tekinthetem kiindulópontnak. Az erkölcs nem öröklődik. Hogy irodalmi példával éljek, III. Richárd egyszer csak elhatározza, hogy ő gazember lesz. Ebben az elhatározásban az a felismerés is benne van, hogy ez az egész nem öröklhető, hanem bensőségesse tehető. Van olyan helyzet, amikor az előttünk álló példa tagadást és elhatárolódást igényel, s pont a tagadás és elhatárolódás nélkülözhetetlen ahhoz, hogy bensőséges cselekedetté váljon. III. Richárd egy olyan filozófus, aki átlépi a saját tudásának a határait, s az addig létező fogalmakat tettere váltja.

– Állandó mozgásban van, fáradhatatlan munkatempó jellemzi az életét. Jól rimel erre Henri Boulad atya megfogalmazása, miszerint „A kereszténység szakadatlan felszólítás önmagunk túlszárnyalására, a soha véget nem érő növekedésre.”

– Nem akarok mindent megtapasztalni, de mindenről akarok tudni. Az életem formáját a tanulás szabja meg, és sajnos a koromnál fogva sokszor vissza kell

utasítanom az új utak kísértését, mert ez a fajta életforma eleve kimerítő. Amikor dolgozom valamin, túl hamar megjelenik bennem egy másik munka lehetősége, az újabb feladat felé elkalandozás vágya.

- A művészetben megnyilvánuló kánonképzést elveti, nem tartja túl szerencsésnek.

- A kultúra semmiképp nem jár jól velem, részemről a kánonképzés felesleges cselekvésnek minősül. A kultúrának ezt vissza kellene utasítania, vagy legalább kellő távolságtartással kezelnie. Nem tudható, hogy mit jelent a nagy, mihez képest nagy egy életmű vagy egy alkotás. A művészet a sorozatos eltűnések és a felbukkanások története.

EGY MUNKA SOHA NEM ÚGY KEZDŐDIK EL, HOGY TUDJUK, MERRE, MILYEN IRÁNYBA HALAD. ÚGY VESZI KEZDETÉT, MINT EGY KIKERÜLHETETLEN MEGHÍVÁS.

- Önmagát sem méricskéli?

- Saját magamat, az úgynevezett életművemet humorral kezelem. Tudom, hogy nagyon sok feledhető könyvet írtam, s arról sem vagyok biztosan meggyőződve, írtam-e maradandót. Színházi emberként tökéletesen látom, milyen törekeny dolog a siker. A színház az eltűnésben létezik. Annál nagyobb nyomást nem kívánok magamnak, mint az elvégzetlen munka terhét. Egy munka soha nem úgy kezdődik el, hogy tudjuk, merre, milyen irányba halad. Úgy veszi kezdetét, mint egy kikerülhetetlen meghívás.

- Nemrég megjelent verseskötete egyszerűségével tüntető, már-már provokatív címet kapott.

- Inkább megszólíttóságna nevezném. Eredetileg a Bible Black címet szántam a könyvnek, de a kiadó szerkesztője, Nagy Boglárka lebeszélte róla, majd vele és Csordás Gábor segítségével találtunk rá a megfelelő címre. Azért érintett meg a választott cím, a „Nevezd csak szeretetnek”, mert a könyvet nagyon sötétnek érzékelem, tehát mintegy a versek ellenpontjaként is szántam a címet.

- A bibliai történeteket gyerekként alaposan megismerte. Akkoriban meseként fogta fel? Könnyen lett a meséből valóság?

- Nekem soha nem volt mese. Történetszerű volt, az édesanyám mindig úgy olvasta, hogy az a mi történetünk. Azt mondta, most az egyiptomi rabságban vagyunk, ott van a Vörös-tenger, s valóban ott folydogált a Duna, könnyen azonosultam az elhangzott történettel. Ez a mai napig változatlan, az érint meg, amiben felismerem a saját történetemet. Tanárként az én dráma definícióm mindig is az volt, hogy drámát normális ember csak súlyos terhek alatt olvas, dráma a megcselekedhető szöveg. Úgy olvasom az írásokat, mintha azok a saját szövegeim volnának, s ezzel felmentést kapok az alól, hogy meg kelljen írnom őket.

SAJÁT MAGAMAT, AZ ÚGYNEVEZETT ÉLETMŰVEMET HUMORRAL KEZELEM.

– Jelenleg a Pannonhalmi Szemlébe készül írni a megbocsátásról. Minden megbocsátható?

– Nem merek ilyen kérdésekre válaszolni. Ha valaki bocsánatot kér, mindig el kell fogadnom. Azt tudom, hogy hétszer hetvenhétszer kell megbocsátanom. Ennek mélyén a megbocsátás aktusának a kötelezettsége rejlik.

– Került olyan helyzetbe, amikor ez nehezebben ment?

– Nagyobb dilemmát okozott, amikor nekem nem bocsátottak meg. Ez már a tehetetlenség helyzete, a kiút esélyének az elvesztése.

– „Szavaiból megértettem / hogy nem én árultam el őt / hanem ő engem” – írja „A szikárius Júdás búcsúlevele” című versben, majd az „Ópium” címűben: „Azon az éjszakán, amikor elárultad az apámat...” Feltételezem, a két árulás között van különbség.

– Az egyik szöveget Júdás írja, aki a vershelyzetben én vagyok. A Júdás-szöveg moralizáló paranoia. Apám haláláig nem tudtam, hogy a halál elfogadhatatlan. A halálról kialakult elképzelés pusztán beszéd az eseményhez képest. Apám halálakor jött a felismerés, hogy nem is kell elfogadnom. Erre tesz utalást a vers. A testi szenvedés tekintetében Istennel szemben mindig igazunk van. A halál nem elfogadása a legfőbb feladatunk. Ez nem azt jelenti, hogy ne tartsuk az emberi természet részének, hanem hogy tekintsük velünk élő botránynak, aminek az elutasításában élünk. Apám boldogan fogadta el a halált. Hónapokkal előtte

halt meg az édesanyám, s ő utána akart menni, hiába ellenkeztünk, nem engedett, bocsánatot kért, s azt mondta: „Anyátok a köztes egekben van, és engem vár, s nem akar nélkülem megjelenni a Mindenható előtt.” Valamiképp a műalkotás ennek a dichotómiának a fenntartását műveli velünk. Az elfogadhatatlan elfogadása ettől még elfogadhatatlan marad.

– Balogh Attila költő írja, hogy „Isten minden temetésén ott guggol, és mások halálával üzeni a te haláloedat”. Istennek meg tudjuk bocsátani a halálát?

– Ha a halál tettében magához vesz bennünket, akkor megbocsátható. Ennek a kapujában, folyamatosan az ő törvényének a kapujában vagyunk, s nincs mese, egyszer majd be kell lépünk rajta. A belépés tette egyszerre lázadás és elfogadás, s hiszem, hogy a kettő tökéletesen kiteljesíti egymást.

– Örökké változatlan Isten jelenléte?

– Nem, de Istennek a hiányát semmivel nem tudjuk helyettesíteni. A hagyomány sem helyettesíti az Isten-hiányt. Nem akarok fennhéjázó lenni a hagyománnyal szemben, mert arra mindig jó, hogy az Isten hiányában is végrehajtsam a tettet. Ahogy Kertész Imre utal rá, létrejött a tett, a jó, ami megmagyarázhatatlan, és létrejött a gonosz, ami megmagyarázható. Ha azt mondjuk, nincs rá magyarázat, magunk fölé helyezzük a gonoszt, s belehelyezzük a saját öngyűlöletünket. Emiatt jönnek létre a diktatúrák. Nekem egy önreflektív Istenről vannak ismereteim. Ennél jobban nem tudom ezt a kérdést megválaszolni, de ezt a kérdést nem is nekem, hanem Istennek kell feltennie.

– Jónak vagy rossznak értékelhető a jelenlegi világ?

– Jónak semmiképp sem látom, hanem feladatnak tekintem. Rossznak semmiképp sem látom, hanem feladatnak tekintem. ♦

hirdetés

KÉRJÜK, TÁMOGASSA ALAPÍTVÁNYUNKAT ADÓJA 1%-ÁVAL!

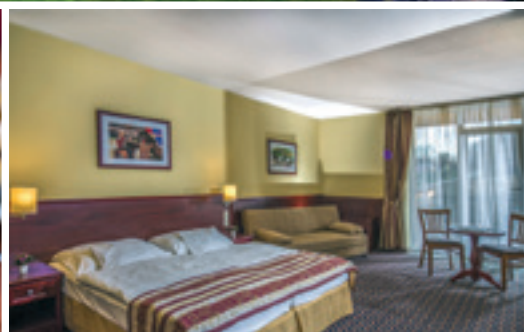
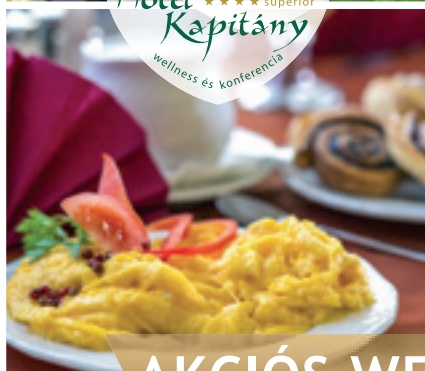
SZENT
István
RÁDIÓ

A kedvezményezett adószáma:
18578726-2-10

A kedvezményezett neve:
Magyar Katolikus Rádió Alapítvány

Eger 91,8 - Miskolc 95,1 - Encs 95,4 - Gyöngyös 102,2 - Hatvan 94,0 - Sátoraljaújhely 90,6 - Tokaj 101,8 - Törökszentmiklós 96,4

Nálunk minden nap új élmény Vár!

AKCIÓS WELLNESS HÉTKÖZNAPOK SÜMEGEN

Ne várjon a nyári szünetig, töltődjön fel energiával, finom falatokkal, élményekkel még tavasszal! Aktív kikapcsolódást kínálunk kicsiknek és nagyoknak egyaránt, történelmi lovasjátékokkal, mongol lovaskaszkadőr show-val, exkluzív wellnesszel és számos programmal a szállodán belül, és a Történelmi Élményparkban egyaránt!

**2 vagy 3 éjszaka hétköznapokon, félpanzióval,
a fenti programokkal már 16 900 Ft / fő / éj-től foglalható!**

Az ár min. 3 éjszaka foglalása esetén érvényes! Min. 2 éj már 17 900 Ft / fő / éj-től!

A kedvezmények visszavonásig érvényesek, bővebb csomaginfo: www.hotelkapitany.hu

Legyen részese Ön is egy középkori varázslatnak, vegyen részt lovagi torna bemutatónkon, kóstolja meg az ínycsiklandó középkori lakomát, fedezze fel velünk egy csodás középkori vár rejtélyei, ismerje meg e távoli kor életét, a középkori mindennapokat, harcokat, és közben pihenjen szállodánkban!

Hotel Kapitány ★★★★★ superior **Wellness**

8330 Sümeg, Tóth Tivadar u. 19. • Tel./Fax: +36 87 550 166 • +36 87 550 167

E-mail: sales@hotelkapitany.hu • foglalas@hotelkapitany.hu • www.hotelkapitany.hu

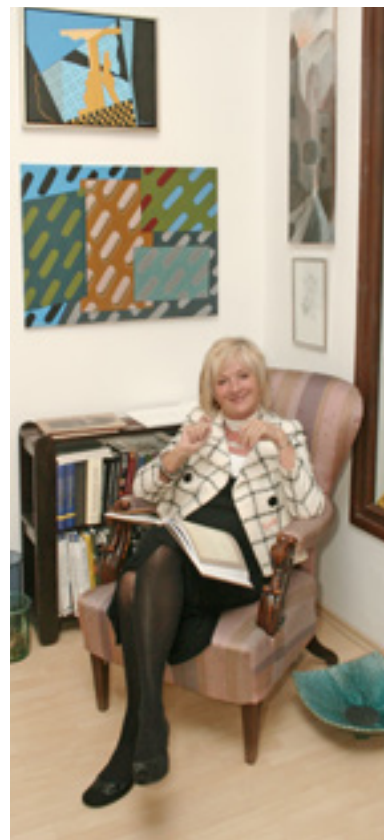
SZÖVEG –
KŐZNEI LÍVIA

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

„A KORTÁRS GALÉRIA BÓK A KÖZTÜNK ÉLŐ MŰVÉSZEKNEK”

Scheffer Lívia hagyatéka

Több mint huszonöt éve egy szép, barátságos, empátiával és művészi érzékkel rendelkező hölgy, *Scheffer Lívia* kortárs művészeti galériát nyitott Budán, a Kosztolányi Dezső tér 4. utcára nyíló, földszinti helyiségében. A kis szalongaléria hamarosan fogalommá vált a szakrális képzőművészetet kedvelők körében. Miliője ma is tükrözi egykori tulajdonosa és működtetője lelki gazdagságát, noha fizikai valóságában már 2018. január 31. óta nem lehet jelen. Férje, *Kovács-Gombos Gábor* festőművész, egyetemi docens őrzi és idézi fel emlékét a galériában, ahol színes és változatos szellemi erőterbe vonnak minket a festmények.

Scheffer Lívia (1941–2018) | Kép: Ágg Károly

♦ – Kései szerelem története a miénk. Lívia később úgy mesélte ismerősöknek, hogy először a képeimbe szeretett bele, utána pedig belém... Furcsa lehetett ez másoknak ilyen éltesebb korban, egyik barátnőnk meg is kérdezte: „Most akkor ti jártok?” „Igen, járunk” – feleltük.

Egy életre szóló, harmonikus kapcsolat alakult ki közöttünk, tizenhét boldog év adatott nekünk. Közössé vált a munkánk is. Én a Soproni Egyetemen művészeti tárgyakat tanítok. Hetente két-három napra mindig el kellett válnunk egymástól emiatt, de amikor hazajöttem a Kosztolányi Dezső térre, a művészettel foglalkoztunk, kiállításokat szerveztünk és rendeztünk. Lívia határozta meg a galéria arculatát, ő tervezte meg a tárlatokat, ő döntött a felkért művészekről – én inkább csak segítettem mindezek technikai lebonyolítását.

– **A 19–20. századi szalongalériákra emlékeztet ez a hely. Azokra a régi szobákra, ahol igyekeztek minden szépet, minden fontos képet besúríteni egy viszonylag kis térbe, így bensőséges, művészi miliő jött létre.**

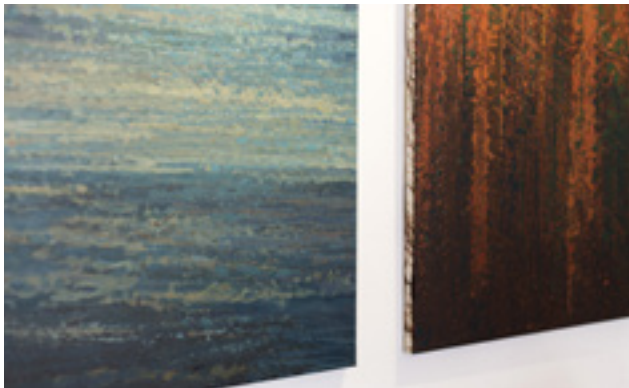
– Lívia mindig egy otthont, egy szalont akart teremteni, nem pedig kiállítótermet. Aki ide betért, úgy érezte,

hogy ez egy barátságos sziget, pici oázis, amelynek szinte semmi kapcsolata nincs a kinti nyüzsgő világgal. Itt megnyugodni és gyönyörködni lehetett, csend volt vagy komolyzene szólt.

Lívia édesapja, Scheffer Dániel vegyész-mérnök, gyártulajdonos, szenvedélyes műgyűjtő volt. Később, a szocialista időkben ő lett a Mirelite főmérnöke, a gyár jelképét, a kis eszkimófigurát is ő tervezte. Líviát gyerekkorában apja elvitte Borsos Miklós, Gorka Géza, Szőnyi István műtermébe, bejáratos volt a korabeli nagy művészekhez, családját áthatotta a művészet szeretete. Ő is ezt folytatta volna, de osztályidegenként nem látta esélyét, így inkább a másik családi hagyomány szerint műszaki pályára lépett. Vegyész-mérnök lett, a Hematológiai Intézetben dolgozott több évtizeden át. A kutató vegyész-pályát is szerette, és azt is, hogy ez összekapcsolódott a munkahelyén a veradásokkal, a beteg emberek segítésével.

– **Ötvenéves kora körül mégis pályát módosított.**

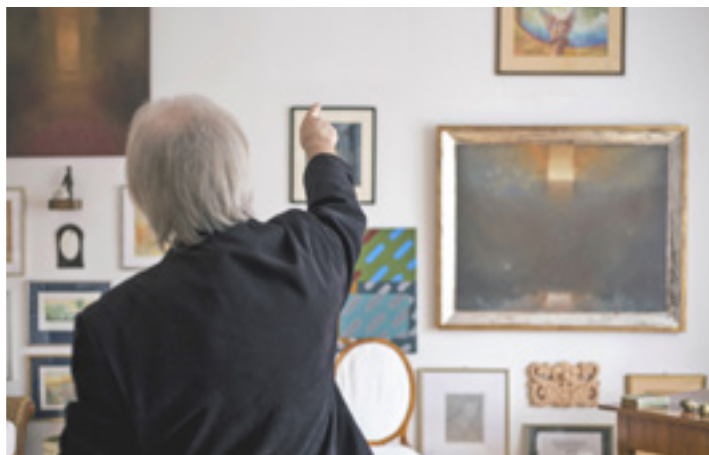
– Fordulópontot jelentett az életében egy rettentő betegség: egyik unokájának pici korában eltűnt

a szervezetéből a véralvadást előidéző anyag, csontvelő-átültetések után évek múlva meggyógyult, és Líviának nagy szerepe volt a lánya és az unokája segítségével. Ennek hatására teljesen átértékelte emberi kapcsolatait és a dolgok fontosságát, ezért a galéria vezetéséhez szükséges ismeretek megszerzése után elkezdett pszichodramát tanulni, hétéves egyetemi posztgraduális képzést végzett Daubner Béla pszichiáter vezetésével. Nem praktizált, viszont a tudását, beleérező

képességét itt a galériában kiválóan kamatoztatta. Olyan figyelmes és szeretettel teli légkört tudott teremteni, hogy teljesen idegenek is megnyíltak neki, akik betévedtek a galériába.

Lívia figyelt arra, és ezt én is igyekeztem eltanulni tőle, hogy az egymás mellé kerülő alkotások ne csak színben, formában alkossanak harmonikus kompozíciót, hanem a gondolatiságuk is együtt erősödjön föl. Sokan csak miatta és ezért a miliőért

jártak ide. Ez a galéria az ő kiterjesztett személyisége, materializálódott lelkisége volt. Olyan hatást gyakorolt az emberekre arisztokratikus szépsége és eleganciája, hogy sokan a barátnői közül külsőleg is hasonulni akartak hozzá. Az itteni kortárs, zömmel nonfiguratív és geometrikus művek burkoltan, nagyon finoman mindig keresztény szellemiséget tükröztek, szakrális töltéssel bírtak. Erős volt a hite, és ezt tükrözték a kiállított művek és a tárlatrendezések.

– Sok művész ajánlkozott, hogy állítsátok ki a képeit?

– Livia sosem fogadta el azoknak a művészeknek a jelentkezését, akik „tukmálták” magukat, csak azokkal szeretett együttműködni, akikért meg kellett küzdenie. Ha egy kiállításon megfogta őt egy mű, akkor utánajárt az alkotójának, és megnyerte őt a galéria számára. Élvonalbeli kortársokról és reményteli fiatal művészekről van szó. Mindannyiukkal baráti kapcsolatot alakított ki. Szellemi partnerek, hitvallásukban rokon művészek alkotásai kerülhettek így be a galériába, amely nem üzleti terveken alapult. A művészet iránti szeretetét sokszor említették, és ő néha kijavította, hogy „nem, ez szerelem”. Nem volt szempont az, hogy éppen mi a művészeti divat, de a kortárs képek mindig hozzátartoztak az életünkhöz. Szinte minden ember számára természetes, hogy a modern elvárásoknak megfelelően öltözködik, bútorait, autóját és eszközeit a korszerű igények szerint válogatja – akkor miért ne lenne magától értetődő, hogy környezetünket kortárs művekkel gazdagítsuk? Mégsem ez történik, hanem sokan ízlésben megrekedtek

a 19. század végénél, az impresszionistáknál. Pedig a jelenünk nagy témáit korszerű nyelven célszerű megbeszélni, kifejezni, megmutatni.

– Az a tárgy, műalkotás, amelyik hosszú időt tölt egy ember otthonában, feltöltődik. Hozzáadódik a műhöz az emberi erőter, attól válik még értékesebbé.

– Így van. Emlékszem szép reggelekre-délelőttökre, amikor a napfény besütött Lívia nappalijába, és rávetült egy festményre. A pillanat csodáját persze mindig Lívia fedezte fel – mosolyogva kézen fogott, és együtt néztük, ahogy a képnek mindig újabb részei ragyognak fel, ahogy új tartalommal tölti fel, szinte újraírja a pásztázó fény. Ez inspirált is engem egy-egy új festményem elkészítésekor, és a fénycsíkot is beleterveztem a képbe. Ilyet csak az otthonában tapasztalhat az ember. Líviának káprázatos érzéke volt ahhoz, hogy mások lakásába festményt válasszon, és azt el is helyezze a legmegfelelőbb helyen. Ha egy művésztől kapott egy képet bizományba, ő többnyire már pontosan tudta, ki az, akinek az a mű tetszene, és a lakásába hová illene. Ő azt mondta szerényen erre a kivételes képességére, hogy „ezt én egyszerűen érzem és látom”. Amikor már nagyon betegesen szörnyű fájdalmaival küzdött, és az emeleti lakásból nem tudott lejönni a galériába, előfordult, hogy én úgy beszélgettem a gyűjtővel, hogy közben telefonon tartottam Líviával a kapcsolatot. Ő pontosan tudta, melyik falon hol, melyik kép van, emlékezett a színeire és a méreteire is. A fenti lakásban fekvé is tökéletesen látta a galéria minden zegzugát. ♦

Mi lesz a galéria, Scheffer Lívia 25 évet átfogó életművének további sorsa? Érzem, hogy Kovács-Gombos Gábor szeretne szinte emlékművet építeni feleségének a szíve szeretetéből és a kedves tárgyaikból, képeikből. A galéria folytatása lenne talán a legszebb emlékmegőrzés, de Gábornak kételyei vannak, hiszen a Scheffer Galériából hiányzik Scheffer Lívia, aki ragyogását és eleganciáját megteremtette. Nélküle csak megőrizni lehet ezt a szép hagyatékot, folytatni nem. Létezik viszont a ház túlsó oldalán, a Tas vezér utcában a Scheffer Galéria Műterme, Kovács-Gombos Gábor alkotóműhelye, ahol tovább dolgozik, és őrzí a feleségével töltött 17 év emlékét.

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

Eötvös Péter

Vértelenül *Senza sangue*

Koncertszerű operaelőadás egy felvonásban, olasz nyelven, magyar és angol felirattal

Alessandro Baricco azonos című kisregénye alapján a szöveggönyvet írta ▶ **Mezei Mari**
Karmester ▶ **Eötvös Péter**

Bartók Béla

A kékszakállú herceg vára

Opera egy felvonásban, magyar nyelven, magyar és angol felirattal

Szövegíró ▶ **Balázs Béla**

Látványtervező ▶ **Steffen Aarfang**

Karmester ▶ **Eötvös Péter**

Rendező ▶ **Kasper Holten**

Dramaturg ▶ **Kenesey Judit**

Bemutató ▶ 2018. május 24., Erkel Színház

További előadások ▶ 2018. május 28., 29.

Partner:

KÉKSZAKÁLLÚ

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

Az Operaház felújítás miatt 2019-ig zárva tart.
Előadásainkat az Erkel Színházban tekinthetik meg.

IRÁNY A
JEGGYEL
AZ ERKEL
SZÍNHÁZ

Budapest, II. János Pál pápa tér 30.

A levél

Finy Petra

Kovács Lajosné, Böbe néni levelét megírta. Na, nem számítógépen, mert azt nem használta. Kapott ugyan a fiától, és meg is mutatta a drágája, hogyan működik, de Böbe néni csupán addig bírta követni, hogy nagy gomb. Talán azzal kell elindítani? A számítógép érintetlenül pihent a varróasztalkán, a monitoron helyes kis hímezett terítő kék felirattal: „Otthon, takaros otthon”.

Körülbelül annyiszor volt bekapcsolva, mint az okostelefonja, amit szintén a fiától kapott, és az éjjeliszekrényben szunnyadt a rejtvényfejtő szemüveg és a vérnyomáscsökkenők mellett. Vagyis soha.

Kovács Lajosné tehát kézzel írta meg levelét, és jó sok bélyeget ragasztott rá, mivel Londonba küldte a fiának.

Könnyeivel is telesírta a szöveget, mert lecsókészítés után vetette papírra, és még csípte a szemét a hagyma. Persze a bánat is csípte a lelkét, mert nagyon hiányzott neki az egyszem bogárcája. Szeme fénye. Élete sugara.

A levélben az állt, várja haza a fiát, mert már olyan régen látta, hogy azóta kétszer változtattak utcaneveket, több idős barátnője elhalálozott, és a kenyér ára is egyre huncutabb.

Sejtette, mi lesz a válaszban, a fia már jelezte, ha szeretné látni frissen született unokáját, repüljön ki hozzá Londonba, mert ők a párhetessel sehová nem hurcolkodnak.

Leste hát Böbe néni a postást, hátha elkerülhető az elkerülhetetlen, de az csak megérkezett, lógó fekete hajjal, mint egy nagy holló. Csontos ujjai között a levél, úgy karmolt rá, akár egy nagy madár.

Átnyújtotta Bőbének.

Kovács Lajosné hosszan ült a viaszos vászonnal borított konyhaasztalnál, jobbra mellett a műanyag tálcán, a papír-csipketerítőn kockacukrok, kávécsészék, likőr és kőkemény linzerek. Baljánál a londoni repülőjegy.

Még hogy ő Angliába?

Hiszen Alsómogyorós határát sem hagyta el soha. Budapesten sem járt.

Bámulta a jegyeket, gyöngyözött a homloka.

Sorra vette a levél pontjait, amelyekben fia részletesen leírta, hogyan juthat el a reptérre. Onnan pedig Londonba.

A pontokat végigolvasva ismét kiverte a víz. Képtelenség. Hiszen angolul is csak egy szót tud, hogy „rákendroll.”

Végül nekidurálta magát.

Felvonatozott a Liszt Ferenc repülőtérre.

Amikor elvették a bugylibicskáját, amivel szalonnázni szeretett volna a repülőn, leordította a reptéri munkásokról a szentelt vizet.

Amikor a fonott kosaráról, amiben a friss tojás, szalonna és illatos vekni volt, kiderült, hogy nem fér be a kézipoggyász-mérőbe, úgy kárált, mint egy felháborodott tyúk az udvaron.

Amikor a magasított sarkú gyógycipőjét le kellett venni a pittyegő kapunál, már a sírás környékezte. Közölte, hogy amikor a családjában utoljára cipőt kellett lehúzni, abból nagyon nagy baj lett. De végül csak átsétált a kapun mezítláb.

Amikor a repülővel légörvénybe kerültek, és majd kiugrott a szíve, hangosan szilvapálinkát követelt, de csak valami fura barna italt kínáltak neki, olyan drágán, hogy aztán attól kezdett kalapálni a szíve.

Amikor elment toalettre, és össze-vissza nyomogatta a gombokat, mert nem találta a lehúzó, azt hitte, menten felrobban a repülő, mert az üzemanyagtartályból folyik ki a kék lé.

Amikor süllyedni kezdtek, a füle úgy fájt, mint '56 idején, amikor mellette csapott be egy bomba, és aztán hónapokig nem hallott.

Amikor a londoni reptéren a csomagjáért nyúlt, pár kört ment a bőröndjével, mert magával rántotta a műanyagzalag. Történt már vele hasonló a konzervgyárban, még a téeszék idején, így ezt is kibekelte valahogy.

Szinte már bömbölt, mire kilépett a kapun, ahonnan a frissen érkezettek áradtak ki, mint a napos csibék az ólból.

A fia meghatottan figyelte a töpörödött, apró nénit, aki elveszetten bóklászott a reptéren.

Kovács Lajosné, Böbe néni elgyengülve a fia nyakába borult.

Elmesélte, milyen borzalmakat kellett átélnie.

A fia nem tudta, sírjon vagy nevéssen, hisz anyja egyetlen dolgot sem tartott be, amit írt neki. Inkább párás szemmel ölelgette.

Ahogy így szorongatta, furcsa illat csapta meg az orrát.

– Mamika, miért van neked ilyen penetráns kolbászszagod?

Böbe néni kacéran elmosolyodott, mint aki várta a kérdést, és nagyon büszke a válaszára.

– Elvették a bicskámat, szalonnámat, veknimet és tojásaimat. De egy valamit nem tudtak. Egyetlen légitársaság sem tilthatja meg nekem, hogy hozzak egy kis kolbászt az én csepp unokámnak – azzal az időse nő felhúzta a hasán a blúzt, a dereka kolbásszal volt körbe tekerve.

– Még csak anyatejet eszik, mamika!

– Nem baj, senki sem lehet tökéletes! – nevette el magát Böbe néni, és meghatottan lépett a fia mellett álló menyéhez, aki karján egy apró csecsemőt tartott.

A baba gömbölyded volt és rózsaszín, puhán begyugyálva.

Pont, mint Böbe néni csillogó tojásai a kosárban, amelyeket elkoboztak tőle a reptéren.

ARANYKOR
KÖZÖSSÉGI ÉS MŰVELŐDÉSI
KÖZPONT

Melyik Arany-mű ihlette a fenti verset és képet? Játsszon velünk!

Küldje el a helyes választ a hónap utolsó napjáig a szerkesztoseg@kepmas.hu e-mail-címre!

INSTAGRAM-JÁTÉK!

Ha pedig van hozzá kedve és ihlete, hozza létre az eredeti vershez kapcsolódó képi alkotását, és tölts fel #aranykepmas megjelöléssel Instagram-oldalára. **Sorsolás a következő hónap első munkanapján.** A nyerteseket e-mailben értesítjük nyereményükről.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA –
BAKA ILDIKÓ, FODOR KRISZTINA

SOROZAT –
KIMENŐ

MÁJUSI KIMENŐ

ANYÁK NAPJA ÉS KÖZÉPKORI HÉTVÉGE A KATICA TANYÁN

A Katica Tanya 12 hektáros területén, a Zselic szívében számos program várja a családokat – ezúttal medálkészítés, vívásoktatás, íjászat, derespróba és hajtógép-bemutató foglalja le a kicsiket és a nagyokat is.

Patca, Katica Tanya, 2018. május 5–6.

RIZSA – IRODALMI VETÉLKEDŐ

Mi köze a galagonyának a fülesmakikhoz, a dagonyához és a parázson sütéshez? Miért nem kell a fanyalgó lektornak az *Odüsszeia*? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekkel, feladatokkal birkóztak a nézők és a szereplők: *Barna Imre, Kiss Judit Ágnes, Várady Szabolcs és Kőrösi Imre*. A műsoron megint: vers és próza, kérdezz és felelek, rá-, mellé- és belebeszélés.

Budapest, Magvető Café, 2018. május 8.

PÜNKÖSDI SZEZONNYITÓ SIÓFOKON

PüNKösd hétvégéjén a siófoki Nagystrandon egésznapos programokkal és koncertekkel várnak mindenkit a szervezők. Fellép többek között a *Csík zenekar, Lovasi András, Ferencki György és Fenyő Miklós*.

Siófok, 2018. május 18–21.

BUDAPEST FOLK FEST

A Várkert Bazár ideális helyszín egy ilyen eseménynek: lehet ülni, állni, táncolni, lábat lógatni a várfalról, heverészni a fűben. Fellép többek között az *Eszterlánc* zenekar, a *Góbé*, a *Fitos Dezső Társulat*, *Dresch Mihály* két formációja, *Szalóki Ági*. Lesz táncház és számos családi program is.

Budapest, Várkert Bazár és Fonó, 2018. május 23–27.

BUDAPESTI NEMZETKÖZI KÓRUSÜNNEP 2018

A rendezvény egyik tetőpontja *Händel Messiásának* előadása lesz a fesztivál résztvevőiből alkotott kétszer 400 tagú kórossal. A műnek egy Magyarországon eddig még nem hallott verziója hangzik el, amely átmenetet képez a nagy előadógárdát igénylő tradíció és a hetvenes évektől alkalmazott autentikus előadásmód között. A hangverseny az *Énekel az ország* mozgalom évtizedes hagyományát folytatja, a magyar kórusokhoz ezúttal külföldi énekesek is csatlakoznak.

Budapest, Müpa, 2018. május 20.

PRALINÉ TÚRA

A *Csokoládé Múzeum* programján különleges csokoládékat kóstolhatunk, az édességgel kapcsolatos történeteket hallhatunk. Lesz pálinkakóstoló és csokoládékészítés is. A résztvevők egy tálkába csorgatnak csokit, azt különböző fűszerekkel díszítik. Míg megszilárdul, megnézhetnek egy filmet az édesség történetéről. A saját készítésű finomságokat végül becsomagolják a látogatók, majd a Múzeum mintaboltjában vásárolhatnak további különlegességeket. A program időpontjairól tájékozódjanak a <http://www.csokolade-muzeum.hu> weboldalon!

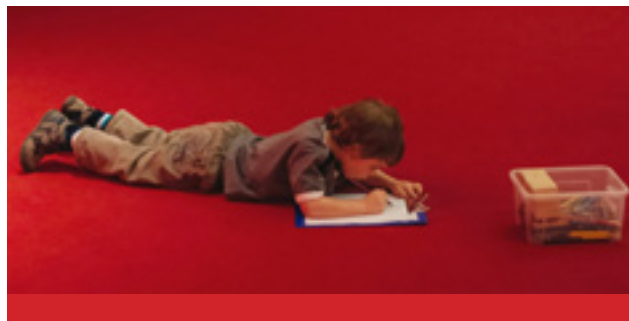
Budapest, Csokoládé Múzeum

VIRÁGZÓ PALOTA

A Magyar Nemzeti Galéria családi programján lesz játékos tárlatvezetés, nyomozós játék, társasjátékozás és koncert is. Ha jegyet váltunk a programra, a múzeum állandó kiállításait is megnézhetjük.

Budapest, MNG, 2018. május 5.

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
FRISS FORGÁCSOK

A DADUS NÉNI ÉS A HALÁL

◆ A gyermekirodalommal kapcsolatosan még mindig van bennünk némi dadusnéni-tempó: pisí-kaka nincs, halál nincs, szerelem nincs, szexualitás még annyira sincs. Korhatáros dolgokat persze nem kell a gyerekekre zúdítani, ezt én sem pártolom, ám beszélni miért is ne lehetne bármiről? A mi gyerekkorunkhoz képest, amikor minden megszűrve jutott el hozzánk, a mai fiatalokra a netről túl korán és durván ömlik a világ, a mostani nevelési elvek meg sokszor nem is szabnak gátat. Viszont a kölkök mernek mindent kimondani, és ez jó. A régi álmvilág elillant. Bizony sokkoló, amikor az író-olvasó találkozon az óvodásoknak bedobom a texasi láncfűrész gyilkos motívumát, beavatottan nevetnek fel.

A meseírónak tisztában kell lennie azzal, hogy a dadusos, öregnéne-őzikés, no pisi, no kaka, no szerelem, no halál, no probléma típusú gügyögés a múlté. Nem is baj, irtó képmutató volt. A gyerek meggyászolja az eltaposott bogarat, a letépett virágot, de kísérletezik is az elmúlással, szöcskét öl, növényt tépáz. A halál hozzátartozik az élethez, mondhatni annak legfontosabb vonatkozási pontja. Hogyne kellene szépen elmagyarázni a gyerekeknek! Édesapám temetésén ott szaladgált egyéves Kisjuli lányom és öcsém kicsije, Flóra, meg jelen volt anyukája karjában Aliz unokám is. Rengetegen mondták, milyen felszabadító érzés a friss életet ott látni, mozogni a halál mellett, s nem rossz reflexeinkre hallgatva eltakarni a kicsik szemét, letagadni azt, ami nyilvánvaló.

.....

Gyerekverset fordítani legalább annyira speciális dolog, mint például színházaknak drámát. Nem elég a filológiai pontosság és a költői ügyesség, szem előtt kell tartani, hogy a vers „használatra” készül, úgyhogy a francia gyerekek által jól ismert játékok, kedvenc ételek, hasonló fordításakor a magyar gyerekek ismeretei közt kell kotorászni, hasonló dolgokat keresve. Hiába esznek mondjuk rebarbarát, ha erről nekünk legfeljebb a Barbara lánynév jut eszünkbe. Viszont mondjuk a naspolya éppoly hangulatos, és legalább errefelé is ismert. Rengeteg mindent érdemes cselesen visszaadni: ha például a párizsi metróban tevékenykedő fülbemászóról van szó, hiába tudom, hogy a francia „*perce-oreille*”-ben ugyanaz a „*percer*” ige szerepel, amely a metróalagút-fúrásra is használatos, mégsem írhatok *fülbefúrót*, sem *alagútbamászót*. Ekkor jön segítségemre, hogy magyarul „füle van a falnak”, úgyhogy a fülbemászó simán belemászhat a metró falának fülébe. Érdemes jóízűen, jókedvűen fogalmazni, hisz nem műemléket farigcsálok, hanem eleven, hatni képes szöveget. Saját stílusom nyilván nyomot hagy itt-ott, képtelenség kibújni a bőrrömből, de igyekeztem, hogy ez ne az önmegvalósításról szóljon, mindig a megoldandó feladat érdekelt. Hogyan szólalna meg magyarul *Bosquet*, *Norge* vagy *Charpentreau*?... Izgalmas játék ez. ◆

KŐKORSZAKI BARANGOLÁSOK

A magyar Provence-nak méltán nevezett Káli-medence a világörökség-várományos Balaton-felvidék legszebb gyöngyszeme. A Balatontól karnyújtásnyira található vidéknek a Badacsony, a Szent György-hegy, a Csobánc és a Hegyestű adják a festői háttérrel, az apró falvak határában pedig olyan természeti csodákat fedezhetünk fel, amelyek előtt eddig keveset szelfiztünk.

♦ „...A napfény fehérebb, majdnem olyan fehér, mint a Földközi-tenger fölött. A színekről a köd eltűnik, és jobban világítanak. A tárgyak körvonala élesebb. A légkör mintha elektromosabb lenne... E táj sok olasz vidéknél déliesebb... A fény az embert is átsugározza, a dolgokba is bevilágít, és a gyümölcs íze is világosabb...” Így ír Hamvas Béla „Az öt géniusz” c. művében a Káli-medence lélektanáról. És valóban, a kies táj és benne az alkotó ember tevékenysége olyan tökéletes harmóniát eredményez, mintha Isten a legapróbb részletekben is fogná az itt élő és az ide látogatók kezét. Jöhetünk bort kóstolni, művészekkel találkozni, kulináris élvezeteinket kielégíteni, kerékpárral barangolni, kőkerítésen sütkérezni – Hamvas szavainál csak a felismerés lesz világosabb: megérkeztünk.

Mi most a Káli-medence különleges természeti képződményeit, a kőtengereket mutatjuk be. Geológiai szempontból a medence országos viszonylatban is egyedülálló. A perm időszak vörös homokkővétől kezdve szinte a teljes triász kőzetsorozatát át az egyedi pannon kovás homokkőig számos kőzettípus előfordul itt, amit a tűzhányó-tevékenység csak tovább gyarapított. Ezek a sokszínű kőzetek alkotják a Káli-medence fehér, fekete,

illetve vörös arcát. A ma látható kőtengerek a Pannon-tenger egykori turzásából (a partvonallal párhuzamosan futó, csekély magasságú, ám sokszor igen hosszán, több tíz kilométeren keresztül elnyúló szigetektől, félszigetektől) alakultak ki. Az évmilliókkal ezelőtt itt felhalmozódott homok- és törmelékréteget a vulkanikus utóműködés során feltörő hévizes forrásokban található kovás oldatok összecementálták. Mivel a homokszemcsék és a „ragasztó” egyaránt szilícium-dioxidból áll, ezért az acélnál is keményebb kövek jöttek létre, amit a víz, szél és fagy alig képes pusztítani. A Salföldtől a Hegyestűig mintegy 12 kilométer hosszán húzódó, megkövesedett turzás – azaz a kőtenger – nagy részét az elmúlt évszázadokban feldolgozták, ugyanis a kemény kő tökéletes alapanyag malomkőnek és építkezéshez. A Salföld, Szentbékáklla és Kővágóörs határában megmaradt részek 1984 óta fokozottan védettek.

Május tökéletes időpont, hogy felfedezzük a kőtengereket, különösen, hogy idén két hosszú hétvége is lesz a hónapban, a természet pedig ilyenkor mutatja legszínesebb arcát. Jó tanácsunk, hogy ne otthonról vigyük a májkrémet a kirándulásra, helyben

A kőtenger Kővágóörs északkeleti határában

Kelemen-kő, szentbékállai kőtenger

A salföldi kőtenger a falu főutcáján kezdődik

A Salföldi Major bejárata

egészséges finomságokat vásárolhatunk. Ha vasárnapra tervezzük a kirándulást, érdemes a híres káptalantóti piacon reggelizni és felpakolni útravalónak kecskesajtot, mangalicakolbászt, házi kenyeret, bort. Hétköznap is jó kiindulópont a falu, ugyanis a határában (Tapolcát Zánkával összekötő út, 14-es kilométerkőnél kell betérni) találjuk a Kővári Kecsefarmot, ahol helyben készült füstölt húsokat, sajtokat és szezonális zöldségeket vásárolhatunk, a szomszédos Kékkúton pedig friss forrásvízzel tölthetjük fel a kulacsokat. A kényelmet szeretők mindhárom kőtenger közelében találnak éttermeket, hiszen az elmúlt években a Káli-medence a gasztronómia terén hatalmasat fejlődött. Kis túlzással a salföldi kőtenger a Pajta Galériában kezdődik: Török György World Press Photo-díjas fotós éttermében faszépen grillezett finomságokat tálalnak. Szentbékállai kőtengerétől csak egy ugrás a Pegazus, a falu romkocsmája burgerekkel, grillételekkel és kulturális élvezetekkel. Köveskálón a Kővirág, a Mi a Kő és a Kerékbár, Kővágóörsön a Káli vendéglő és a Mozi étterem várja az éhes kirándulókat, de a zánkai Noked főztemet is kötelező említeni.

Az utazási ajánlók a szentbékállai kőtengert emelik ki, valóban ez a legnagyobb, és itt van a Kelemen-kő, amely egy kisebb ház nagyságú ingókő. Legfelső, közel tíztonnás kőpadja csak három ponton támaszkodik az alatta fekvő kőre, így néhány ember súlya képes kibillenteni, hogy gigászi hintává alakuljon. A salföldi és a kővágóörsi kőtengerek hangulata romantikus piknikhez ideális: az előbbi talán reggel mutatja legszebb arcát, a kővágóörsi pedig a Badacsony és a Szent György-hegy között lenyugvó nap fényében a lehangulatosabb. ♦

TIPPJEINK

A május főszeszonnak számít a Káli-medencében, de az elmúlt hetekben is több vendégházat fejeztek be, érdemes átnézni a szálláskereső oldalakat.

A Salföldi Major egy működő gazdaság életét mutatja be őshonos magyar háziállatfajtákkal, a kicsiket pedig állatsimogatóval és pónilovaglással várják, a nagyok lovastanfolyamra is beiratkozhatnak. Bővebben: www.bfnp.hu/hu/salfoldi-major-salfold

A funiq.hu (a Cartographia digitális térképszolgáltatása) 27 kilométeres biciklitúrát ajánl, amelyet Ábrahámhegyről érdemes kezdeni.

A zánkai Takács Ferenc gyógynövényszakértő-túravezető szervezett kirándulásain megismerhetjük a környék gombáit és gyógynövényeit: www.gyogynovenyturak.hu

Térjünk le a kőtengerek jelölte képzeletbeli ösvényről! A Salföldtől fél óra sétára található pálos kolostort a környéken bányászott kövekből építették, festői romjai mellett kitűnő piknikezőhelyszínt alakítottak ki. Köveskálról Kővágóörs felé haladva jobboldalt, a Kornyi-tó partján találjuk Veszprémi Imre Emberi Komédia (1986) c. szoborcsoportját, ami szintén helyi kövekből készült, grandiózus műalkotás.

KÉPMÁS-ESTEK

V4-SOROZAT

TETOVÁLT HATÁROK

IRODALMI UTAZÁS VISEGRÁDON INNEN ÉS TÚL
SZABÓ T. ANNÁVAL ÉS LACKFI JÁNOSSEL

Szabó T. Anna és **Lackfi János** maguk is sokat utaztak, és a bőrükbe tetoválva vitték belső határaikat. Utazó irodalmi estre invitálják most olvasóikat, lesz játék, eleven szövegek sok-sok országból, életmorzsák az egész világból.

Moderátor: Szám Kati, a Képmás főszerkesztője

Helyszín:
VÁRKERT BAZÁR
1013 BUDAPEST,
VETÍTŐ (TESTÓRPALOTA)

Időpont: 19 ÓRA
2018. **05.03.**

CSALÁD ÉS MŰVÉSZET SOROZAT

ZENÉBEN OTTHON

Vajon mitől függ, ki hogyan él együtt a zenével és mi határozza meg, hogy kinek milyen zenei stílus tetszik?

Ha pedig hét zeneművelő ember él egy fedél alatt, különböző zenei ízléssel, hogy férnek meg egy „csárdában”?

Vendégeink: Andrejszki Judit, Pejtsik Péter
és öt gyermekük, Panna, Dani,
Boglárka, Dorka és Botond.

Moderátor: Szám Kati, a Képmás főszerkesztője

Az estet a Pejtsik család sokféle zenével fűszerezi.

Helyszín:
VÁRKERT BAZÁR
1013 BUDAPEST,
(TESTÓRPALOTA) OKTATÓTEREM

Időpont: 19 ÓRA
2018. **06.01.**

A RENDEZVÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTEL ELŐZETES
VAGY HELYSZÍNI REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT.
TOVÁBBI INFORMÁCIÓ +36/1/3651414
SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU

A RENDEZVÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTEL ELŐZETES,
VAGY HELYSZÍNI REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT.
**BELÉPŐ EGY KÉPMÁS MAGAZIN, AMELY
A HELYSZÍNEN IS MEGVÁSÁROLHATÓ.**
TOVÁBBI INFORMÁCIÓ +36/1/3651414 · SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU

ONLINE REGISZTRÁCIÓ: KEPMAS.HU/KEPMAS-EST

TÁMOGATÓK:

RENDEZŐ:

KÉPMÁS

RENDEZŐ:

KÉPMÁS

TÁMOGATÓK:

KÖZREMŰKÖDŐ:

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON, zoológus

SOROZAT –
VADÁLLATOK KÖZELRŐL

ÉHEZŐMŰVÉSZEK

Reggeli, ebéd, vacsora – számunkra ez így természetes, sőt, vannak, akik ezt még a tízóraival és uzsonnával is kiegészítve, a napi ötszöri étkezésre szavaznak. Egy-két napi böjtölés pedig kihívást jelent számunkra. Az állatvilágban azonban elég nagy eltéréseket találunk az étkezések gyakorisága terén.

- ◆ Főemlős őseink főleg növényi táplálékot fogyasztottak: gyümölcsöt szedtek, hajtásokat rágcsáltak, mint a mai emberszabásúak. A táplálékért nem kellett sokat küzdeni, viszont egész nap keresgélni kellett, így emésztőrendszerünk a sokszor kevés táplálék fogyasztására rendezkedett be. A gorilla vagy az orángután egész nap majszolgat, rágcsál valamit, az étkezéseknek nincs körülhatárolt ideje, eleje és vége. Amikor őseink áttértek a vadászó életmódra, ez gyökeresen megváltozott. A vadászat hirtelen nagy mennyiségű és nagy tápértékű táplálékhoz juttatja a ragadozót, de ez nem áll mindig rendelkezésre, és igencsak meg kell dolgozni érte. Az étkezés így ritkábbá, de kiadósabbá válik, jól körülhatárolva, és meg-megszakítva a közbeiktatott szünetekkel, pihenéssel.

BÖJT KÉT ÉVEN ÁT

Mivel zsákmány nem mindig akad, a húsevőnek fel kell készülnie akár a hosszabb koplalásra is. A gerinces állatok között a koplalás világrekorderei kétségtelül a kígyók. Egy jó kondícióban levő, felnőtt óriáskígyó, ha elég nagy zsákmányt ejt, akár hónapokig is emésztheti, és beéri évente négy-ötszöri táplálkozással. A leghosszabb idő, amit kígyó táplálkozás nélkül eltöltött, anélkül, hogy károsodás érte volna, több mint 22 hónap volt, vagyis csaknem két év. Viszont ha lehetősége van rá, egy óriáskígyó könnyűszerrel elfogyasztja a testtömegének negyedét kitevő zsákmányállatot (ez olyan, mintha egy 80 kilós ember húsz kiló bélszínt nyelne le, vagy egy süldő malacot egészben), és kivételes esetben akár a testtömegével megegyező mennyiséget is elfogyaszthat. A nilusi krokodiloknak is van olyan állománya, amely egy évben csak kétszer, a gnúk évszakos vándorlásakor jut számottevő táplálékhoz.

TAKARÉKOS ÜZEMMÓD

Emlőszemmel elképesztő teljesítmény ez – hogy lehet képes rá egy hüllő? A megoldás (legalábbis részben) a testhőmérsékletben rejlik. Az állandó testhőmérsékletű élőlények ugyanis a táplálékban rejlő energiának több mint 60 százalékát a testhőmérsékletük fenntartására fordítják, vagyis magas a fűtésszámlánk: sokba kerül nekünk az a 36 és fél fok! A hüllők azonban egyetlen kalóriát sem adnak ki fűtésre: „napelemmel” működnek, vagyis a testük üzemlegre hevítéséhez a hőt a környezetükből nyerik. Ugyanannyi táplálékkal tehát sokkal tovább elműködnek, ráadásul képesek „takarékra tenni” magukat. Ennek is megvan persze az ára, hiszen a mérsékelt égöv alatt kénytelenek is beiktatni hosszabb szüneteket, amikor az idő hűvösebbre fordul: ősztől tavaszig ha akarnának, akkor sem tudnának táplálkozni, de még mozogni se nagyon, mivel testük ledermed.

ÁLMUKBAN FOGYNAK LE

A téli pihenő azonban nem kizárólag a hüllők szokása: néhány emlős számára is praktikusabbnak bizonyult a hideg évszakot átaludni, mint a hóban táplálékot keresgélni – sokuk számára ez nem is lenne hozzáférhető. A hüllőkétől eltérően az ő hőszabályozásuk nem tökéletes, hanem nagyon is tökéletes. Lehűtik magukat csaknem a fagypontra, és a szívverésük is lelassul: a szervezet a lehető legkevesebb energia felhasználásával igyekszik fenntartani magát. Ezek az állatok átalusszák az év felét, ezalatt tehát nem is vesznek magukhoz táplálékot. Ennek ellenére azért szükségük van üzemanyagra, ez pedig nem más, mint a nyár és az ősztől folyamán felhalmozott zsírtartalékuk. A pele, a sün vagy a mormota kövéren fekszik le aludni ősszel, és tavasszal soványan ébred fel, testtömegüknek akár a felét is elveszíthetik.

MINDENT A GYEREKÉRT!

A zsírtartalék más állatok számára is lehetővé teszi a hosszú böjtölést. A madarak általában nem a hosszú koplalásokról híresek, a császárpingvin azonban a kivételek közé tartozik. A költésre alkalmas biztonságos hőmezők távol vannak a parttól, a szárazon pedig a pingvin nem talál ennivalót – de nem is tudna keresgélni, hiszen lábai közt melengeti egy szem tojását. A hím több mint két hónapon át kotlik rajta, mialatt a tojó táplálékért jár, és ez idő alatt ő maga egyáltalán nem fogyaszt semmit. Hasonlóképpen a szaporodással függ össze a bálnák koplalása is. A világ legnagyobb állata, a közel 30 méterre és 170 tonnára is megnövő kék bálna szinte kizárólag krillel táplálkozik: az apró rákokból akár napi háromtonnányit is kiszűr a hideg sarkvidéki tengervízből. A borjazás és szoptatás időszakában azonban az Egyenlítőhöz közeli meleg tengeröblöket keresi fel, ahol nincs krill, ilyenkor tehát nem táplálkozik.

REGGELIG ÉHEN HAL

Az tehát, hogy egy állat mennyi időt tud átvészelni táplálkozás nélkül, függ az eledelének tápértékétől, a felhalmozott zsírtartaléktól, valamint az anyagcseréjének sebességétől és az életműködéséhez felhasznált energia mennyiségétől. A imént felsorolt éhezőművészekkel szemben a paletta túloldalán azok az apró, gyors anyagcseréjű, melegvérű állatok állnak, amelyek számára olykor akár pár napnyi vagy akár órányi koplalás is végzetes lehet. Ilyenek például az apró énekesmadarak vagy a cickányok: az egérnél is kisebb, izága rovarevők, amelyeknek anyagcseréje gyors, parányi testük hőleadása nagy, így folyamatosan táplálék után kutatnak, és naponta akár saját testtömegüket meghaladó mennyiséget is elfogyasztanak. Ha éjszaka csapdába esnek, ahol nincs mit enni, előfordul, hogy egyszerűen éhen halnak reggelig. ♦

MIVEL A RAGADOZÓK A TERMÉSZETBEN SEM JUTNAK MINDENNAP ZSÁKMÁNYHOZ, AZ ÁLLATKERTEKBEN IS RENDSZERESEN BEIKTATNAK SZÁMUKRA KOPLALÓNAPOKAT.

A KÍGVÓK, HA KELL, MINDENT BEVETNEK ANNAK ÉRDEKÉBEN, HOGY TÚLÉLJÉK A KOPLALÁST. AKÁR A SAJÁT SZÍVIZMUK EGY RÉSZÉT IS KÉPESEK LEBONTANI, AMIT AZTÁN REGENERÁLNAK, HA ÚJRA TÁPLÁLÉKHOZ JUTNAK.

EGYES KOLIBRIK ÉJSZAKÁRA HIBERNÁLÓDNAK, MERT CSAK ÍGY TUDJÁK KIBÍRNI TÁPLÁLÉK NÉLKÜL REGGELIG.

VANNAK OLYAN ROVAROK – PÉLDÁUL EGYES BOGARAK ÉS LEPKÉK –, AMELYEK KIFEJLETT KORUKBAN EGYÁLTALÁN NEM TÁPLÁLKOZNAK, MÉG ERRE ALKALMAS SZÁJSZERVÜK SINCS, CSAK A LÁRVAKORUKBAN FELHALMOZOTT ZSÍRBÓL ÉLNEK.

AZ AUSZTRÁL SIVATAGBAN ÉL EGY BÉKA, AMELY A SZÁRAZ IDŐSZAKOT BETONKEMÉNY BUROKBA ZÁRVA VÉSZELI ÁT, ÉS EZT CSAK AKKOR HAGYJA EL, HA LEESIK AZ ESŐ. HA NEM ESIK, AKÁR ÉVEKET IS KIBÍR ÉTLEN-SZOMJAN A KŐBE ZÁRVA.

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
TERMÉSZETKÖZELBEN

CSAVARGÓK SZERENCSEJE

Josip Miskovic igazi világcsavargó. A balkáni háborúk óta, azaz közel 25 éve járja a világot, jelenleg Olaszországban él és dolgozik. Úgy tartja magáról, hogy festőnek született, ráadásul abban is hisz, hogy aki Isten adta tehetséggel született, annak nem is igazán kell gyakorolnia hivatását.

- ◆ Hiába győzködték egyetemi tanárok és festők, hű maradt elveihez, néha évekig nem fogott ecsetet a kezébe. Aztán a sok csavargás közben – Josip nem részletezi, pontosan mikor – a kezébe került egy fényképezőgép, és a jelek szerint jól bele is ragadt. Weboldalán összegyűjtötte az elmúlt évek legjobb termését, amelyek közül néhányat rangos fotópályázatokon is díjaztak.

A fotós(?) jelenleg audio-video technikusként dolgozik az észak-olaszországi Lazise-ben, a Garda-tónál. „A legtöbb fényképet munka közben vagy a kávészünetekben készítem, máskor nincs rá időm” – mondja. Ilyen az itt látható alkotása is, amely csodálatos, álomszerű világban mutatja be a Garda-tavat, belecsempészve egy csipetnyit Josip tehetségéből is. Kitűnő munkáját a Sony World Photo Awards zsűrije is észrevette, beválogatták a 2017-es év legjobb fényképeit bemutató kiállításra, ami május 6-ig látogatható a londoni Somerset House-ban. ◆

VOLT EGYSZER EGY IFIPARK

KONCERTSOROZAT
A VÁRKERT BAZÁRBAN
JÚNIUSTÓL AUGUSZTUSIG

További információk:
varkertbazar.hu

Családoknak szeretettel

EGÉSZ ÉVBEN KOLPING HOTEL

A Kolping Hotel egy tíz hektáros parkban fekvő családi élményközpont a Balaton szomszédságában. Gyerek- és bababarát gasztronómia, családi lakosztályok, beltéri játékbirodalom, élményfürdő, családszerető személyzet... A szórakoztató és fejlesztő programok, gondtalan együttlétre, kikapcsolódásra csábítanak. A szakképzett gyerekfelügyelőknél köszönhetően a szülőknek is juthat egy kis kettesben töltött idő. Akár zsvajmentesen is. Sőt! Unoka+nagyszülő párosoknak is ajánljuk!

A Képmás Magazin olvasóinak ajánljuk:
www.kolping.hotel.hu/kepmas

KOLPING HOTEL** SPA & FAMILY RESORT**
8394 Alsópáhok, Fő u. 120. • Tel.: (+36) 83 344 143 • sales@kolping.hotel.hu
kolping.hotel.hu • facebook.com/kolpinghotel • youtube.com/kolpinghotel

A
Tavasztündér
nem pihen:
akár -15%
júniusig!

Kicsik
Vakációja:
Június 3-17.
5 év alatt
ingyen!

HOTELSTARS.EU

ZAMPER

stílusos, bátor, elkötelezett

ÁKOS

„ERŐSS LORÁND IDEGSEBÉSZ,
MÁLTAI LOVAG, NÉGY FIÚ
APJA, IGAZI PÉLDAKÉP.
Ő ENGEM IRIGYEL, HOGY
MENNYI EMBERNEK OKOZOK
ÖRÖMET, ÉN MEG ŐT, HOGY
NAPONTA MENT MEG EGY-
EGY ÉLETET. MEGTISZTELŐ
A BARÁTSÁGA.”